

Sygn. akt I ACa 1511/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zbigniew Ducki
Sędziowie:	SSA Grzegorz Kręzolek SSA Marek Boniecki (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 20 stycznia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **A. S.**

przeciwko **S. T.**

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 1 sierpnia 2014 r. sygn. akt I C 2085/13

1. **oddala apelację;**

2. **przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie na rzecz radcy prawnego M. M. kwotę 6 642 zł (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa złote), w tym 1 242 zł podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 1511/14

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 20 stycznia 2015 r.

Powód A. S. ostatecznie domagał się zasądzenia od pozwanego S. T. kwoty 4 000 000 zł z odsetkami tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych: godności, czci i dobrego imienia poprzez wydanie przez pozwanego niezgodnej z rzeczywistością i niepoprzedzonej stosownymi badaniami opinii psychiatrycznej w

postępowaniu karnym, która to opinia następnie była wykorzystywana w innych postępowaniach karnych i cywilnych, a nadto dotarła do wiadomości funkcjonariuszy policji oraz sąsiadów powoda.

Powód żądał także zasądzenia na swoją rzecz od pozwanego kwoty 1 245 000 zł tytułem odszkodowania za utracone korzyści, których nie osiągnął, prowadząc swój zakład stolarski na skutek utraty zaufania klientów w związku z wydaną opinią psychiatryczną.

Pozwany wniósł o odrzucenie pozwu w całości wobec jego całkowitej bezpodstawności. Podniósł, że opinia nie zawierała jakichkolwiek stwierdzeń mogących poniżyć powoda. Pozostałe zarzuty dotyczą organów ścigania i sprawiedliwości, które dysponowały opinią po jej wydaniu. Podkreślił również, że opinia psychiatryczna musi odnosić się do stawianych zarzutów i nie mogą być one w niej pominięte.

Wyrokiem z dnia 1 sierpnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że pozwany oraz M. P. na polecenie Prokuratury Rejonowej w Wadowicach wydali w dniu 16 marca 2007 r. opinię sądowo-psychiatryczną w sprawie o sygn. akt 2 Ds. 232/07/D. Opinia ta dotyczyła poczytalności powoda. W opinii zaznaczono, że z akt sprawy wynika, iż A. S. jest podejrzany o przestępstwa określone w: art. 190 § 1 kk, art. 157 § 2 kk, z art. 276 kk, z art. 223 kk w zw. z art. 224 § 2 kk w zw. art. 226 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, art. 224 § 2 kk oraz z art. 226 § 1 kk. We wnioskach tej opinii stwierdzono, że na podstawie przeprowadzonego badania psychiatrycznego w oparciu o dane zawarte w aktach sprawy u opiniowanego A. S. należy wykluczyć chorobę psychiczną w rozumieniu psychozy oraz niedorozwoju umysłowego. Stwierdzono u A. S. cechy osobowości, poziom intelektualny nie wpływają ograniczająco na jego poczytalności w odniesieniu do zarzucanych mu czynów, zachowanie opiniowanego w krytycznym czasie wskazuje na wystąpienie u niego ostrej reakcji sytuacyjnej, ze stanem silnego pobudzenia ruchowego powodującego znaczne ograniczenie kontroli kierowania przez niego swoim postępowaniem. Jednocześnie stwierdzono, że dokonując zarzucanych czynów, A. S. miał w znacznym stopniu ograniczoną zdolność pokierowania swoim postępowaniem w rozumieniu art. 31 §2 kk. W opinii sądowo-psychiatrycznej uzupełniającej z dnia 26 kwietnia 2007 r. biegli M. P. oraz pozwany w związku z postanowieniem o uzupełnienie zarzutów i przedstawieniem dodatkowego zarzutu stwierdzili, iż w stosunku do wszystkich zarzucanych A. S. czynów zastosowanie w pełni mają wnioski końcowe opinii uprzednio wydanej do sprawy.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za całkowicie bezzasadne. W ocenie Sądu pierwszej instancji opinia wydana m.in. przez pozwanego na zlecenie Prokuratury Rejonowej w Wadowicach nie zawierała żadnych zapisów, które naruszałyby dobra osobiste powoda. Wszelkie zarzuty powoda zawarte w piśmie jego pełnomocnika z dnia 5 lutego 2014 r. dotyczące opinii z dnia 26 kwietnia 2007 r. mogłyby być składane w toku postępowania przygotowawczego, bowiem dotyczą sposobu przeprowadzenia opinii, tj. nierozłożenia diagnozy powoda w czasie, nieprzeprowadzenia odpowiedniego wywiadu. Sąd nie podzielił także zarzutu, że treść opinii była znana sąsiadom powoda czy funkcjonariuszom Policji, którzy wyśmiewali powoda i poniżali go. Przede wszystkim powód nie wykazał, aby pozwany rozpowszechniał treść opinii oraz aby takie okoliczności miały miejsce. Opinia została wydana na polecenie Prokuratury i do niej złożona. Pozwany w żaden sposób opinii tej nie wykorzystywał. Przyniesienie w opinii czynów, o jakie podejrzewany był powód, stanowiło niezbędną część opinii wydawanej na potrzeby postępowania przygotowawczego prowadzonego przez organy ścigania i w żaden sposób nie naruszało dóbr osobistych powoda. Brak wykazania naruszenia dóbr osobistych powoda implikował bezzasadność żądań powoda tak co do zapłaty zadośćuczynienia, jak i odszkodowania. Mając na uwadze to, że powód nie wykazał żaden z przesłanek odpowiedzialności deliktowej, Sąd Okręgowy na podstawie art. 448 k.c., art. 415 k.c. i art. 361 k.c. oddalił powództwo.

Wyrok powyższy zaskarżył w całości powód, zarzucając naruszenie prawa procesowego, tj.: art. 233 §1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnej oceny materiału dowodowego, dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny dowodów; 2) art. 217 §1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie przez Sąd dowodów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. dowodów z zeznań świadków K. S. i F. M. oraz dowodu z przesłuchania powoda; 3) art. 328 §2 k.p.c. poprzez niewskazanie w uzasadnieniu wyroku przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom

wnioskowanym przez powoda, a także zeznaniom powoda. Skarżący zarzucił także: 4) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że pozwany poprzez sporządzenie opinii dyskredytującej powoda, nie naruszył jego dóbr osobistych oraz 5) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 23 k.c. i art. 24 k.c. poprzez ich niezastosowanie.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie w całości żądania pozwu, ewentualnie uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo, z poszanowaniem reguł oceny dowodów wskazanych w art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co pozwoliło Sądowi Apelacyjnemu przyjąć go za własny. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że zarzut wadliwości ustaleń faktycznych dotyczył w istocie wyciągniętych przez Sąd Okręgowy wniosków co do wpływu wydanej przez pozwanego opinii na naruszenie dóbr osobistych powoda.

Zarzut obrazy art. 233 §1 k.p.c. okazał się całkowicie chybiony. Przepis ten dotyczy oceny dowodów, które zostały w sprawie przeprowadzone. Nie można zatem mówić o naruszeniu art. 233 §1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów, których Sąd nie przeprowadził, a do tego w istocie sprowadzała się argumentacja skarżącego. Konsekwentnie, nie sposób zarzucać obrazę art. 328 §2 k.p.c. przez niewskazanie przyczyn, dla których Sąd odmówił wiarygodności i mocy dowodowej dowodom zawnioskowanym, ale nie przeprowadzonym.

Sąd Okręgowy oddalając wnioski dowodowe powoda, nie naruszył też przepisów art. 217 §1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. W istocie, okoliczności, na które mieli zostać przesłuchani świadkowie K. S. i F. M., pozostawały bez jakiegokolwiek znaczenia dla rozstrzygnięcia. Trudno powiązać brak usunięcia przez powoda w dniu 26 lutego 2007 r. z akt postępowania przygotowawczego dokumentu pouczenia czy brak napaści na funkcjonariuszy Policji z naruszeniem dóbr osobistych powoda przez pozwanego. Domyślić można się, że chodzi w tym wypadku o zamieszczenie w opinii z dnia 16 marca 2007 r. czynów zarzucanych powodowi w postępowaniu karnym. Fakt ten pozostawał jednak poza sporem, zaś w żadnym fragmencie opinii nie ma mowy o tym, że powód czyny te popełnił. Wyraźnie wskazano, że A. S. jest podejrzany o popełnienie tych czynów. Z uwagi na obowiązującą w prawie karnym zasadę domniemania niewinności, oczywistym być winno, że każda opinia psychiatryczna, która wydawana jest przed wydaniem orzeczenia kończącego sprawę prawomocnie, opiera się na założeniu, że dany czyn mógł zostać popełniony przez podejrzanego czy oskarżonego. Nie jest rzeczą biegłego ocena sprawstwa przestępstwa. To organ ścigania stawia zarzuty i zleca biegłemu wypowiedzenie się co do określonych okoliczności wymagających wiadomości specjalnych.

Odnosnie dowodu z przesłuchania powoda, wskazać należy, iż całkowicie bez znaczenia dla rozstrzygnięcia była wiedza w lokalnym środowisku o problemach psychicznych powoda i wydanej na ten temat opinii. Powód nie wskazywał, że pozwany rozpowszechniał opinię poza postępowaniem karnym, a zatem rzekome bezprawne jej użycie w ten sposób, nie może obciążać autora opinii. Przede wszystkim jednak w opinii nie sposób doszukać się stwierdzenia o jakichkolwiek zaburzeniach psychicznych powoda. Wręcz przeciwnie, biegli kategorycznie wykluczyli zarówno chorobę psychiczną, jak i niedorozwój umysłowy u badanego. Także okoliczność sposobu przeprowadzania badania była prawnie irrelevantna w sytuacji, gdy naruszenia dóbr osobistych powód upatrywał w treści opinii i rozpowszechnieniu jej w środowisku sąsiedzkiem, a nie właśnie w sposobie badania przez biegłych, grożenia mu czy innego niewłaściwego traktowania. Na marginesie zauważyć można, że przy braku jakichkolwiek innych dowodów oraz pozytywnym w istocie obrazie powoda w opinii, twierdzenia skarżącego o grożeniu mu wydają się wysoce nieprawdopodobne.

Także okoliczność naruszenia dobra osobistego powoda w opinii oraz jej odbioru przez powoda była bez znaczenia. Dla stwierdzenia naruszenia czyjegoś dobra osobistego konieczne jest przyjęcie miernika obiektywnego, co oznacza, że dane zachowanie musi być powszechnie uznawane za naruszające dobra osobiste, a nie tak być postrzegane jedynie

przez poszkodowanego. Z kolei powzięcie wiedzy o opinii przez osoby postronne, jak już wskazano wyżej, pozostawało bez związku z osobą pozwanego. Podobnie sytuacja majątkowa powoda czy wysokość odniesionej przez niego szkody mogłaby okazać się istotna jedynie w przypadku wykazania, że w istocie doszło do naruszenia jego dóbr osobistych.

Za nietrafiony uznać należało również zarzut obrazy przepisów prawa materialnego. Prawdłowo Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do przyjęcia, że pozwany wydając opinie w postępowaniu karnym przygotowawczym naruszył jakiegokolwiek dobro osobiste powoda. Po pierwsze, opinia – co bezsporne – wykonana została na polecenie Prokuratury Rejonowej w Wadowicach, a zatem jej sporządzenie znajdowało umocowanie prawne w art. 193 i 194 k.p.k. Po wtóre, jak już podniesiono wyżej żadna z opinii nie zawiera jakichkolwiek stwierdzeń naruszających dobra osobiste powoda. Wniosek o ostrej reakcji sytuacyjnej ze stanem pobudzenia ruchowego powodującego znaczne ograniczenie kontroli pokierowania swoim postępowaniem, przy jednoczesnym uzasadnieniu takiego zachowania rozładowaniem negatywnych emocji wywołanych istniejącym przewlekłym konfliktem oraz categorycznym wykluczeniu choroby psychicznej czy niedorozwoju umysłowego – nie daje podstaw do przyjęcia zaburzeń w sferze zdrowia psychicznego. Niezależnie od tego, brak jest jakichkolwiek podstaw natury dowodowej do przyjęcia, że pozwany wraz z drugim biegłym celowo bądź przez zaniedbanie wysnuli co do osoby powoda wnioski niezgodne z rzeczywistym stanem rzeczy. Samo z kolei niespełnienie przez opinię wymogów określonych w art. 200 §2 k.p.k. nie oznacza, że dobra osobiste powoda zostały naruszone. Jak słusznie zauważa Sąd Okręgowy, okoliczność ta mogła być podnoszona ewentualnie w postępowaniu, na potrzeby którego opinia została sporządzona. Nota bene opinia zawierała wszystkie niezbędne elementy określone w art. 202 §5 k.p.k.

Jak podnoszono już wyżej, nie można pozwanemu zarzucić tego, że przypisał powodowi w opinii popełnienie określonych czynów zabronionych. Pojawiły się one wyłącznie w kontekście czynów zarzucanych powodowi przez organ ścigania zlecający sporządzenie opinii.

Skarżący nie wykazał, ani nawet nie próbował wykazywać, że pozwany w sposób bezprawny udostępnił opinię osobom postronnym, tj. sąsiadom, rodzinie czy funkcjonariuszom Policji.

W konsekwencji niemożności przypisania pozwanemu odpowiedzialności deliktowej, oczywiście niezasadne okazać musiały się oba roszczenia odszkodowawcze zgłoszone przed Sądem pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

O wynagrodzeniu reprezentującego powoda w postępowaniu apelacyjnym radcy prawnego orzeczono na podst. §2 ust. 1 i 2, §6 pkt 7 i §12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t. jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).